

Asia: VN/33762/2023

Arviointimuistio terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistusta varten

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä arviointimuistiosta

Yleisellä tasolla toteamme, että terveydensuojelulain kokonaisuudistus on tarpeellinen ja toivottu. Arviointimuistion laatiminen ja siitä lausuntojen pyytäminen on hyvää lainvalmistelua ja haluamme kiittää tästä mahdollisuudesta antaa lausunto. Suurin osa arviointimuistiossa lakiin ehdotetuista muutoksista on mielestämme kannatettavia ja hyvin perusteltuja.

Arviointimuistio itsessään on laaja ja sisältää lakitasoisten asioiden lisäksi myös asetusten ja keskusviraston ohjeiden tasolla toteutettavia asioita. Näistä kaikista kattavasti lausuminen tässä vaiheessa on aikataulusyistäkin mahdotonta. Pidämme tärkeänä, että lain valmistelun edetessä käydään jatkuvaa vuoropuhelua ja annetaan mahdollisuudet vaikuttaa sekä antaa lausuntoja myös myöhemmissä valmistelun vaiheissa.

Luku 1 - Taustaa kokonaisuudistuksesta

-

Luku 2 - Nykytilan kuvaus

Kansainvälinen vertailu on tehty kattavasti nykyisten kuntien tehtävien osalta, mutta se on oleellisesti puutteellinen uutena kunnille esitetyn virka-ajan ulkopuolisen päivystyksen osalta. Vertailussa ei ole lainkaan selvitetty, onko päivystys käytössä esiin nostetuissa verrokkimaissa, vai onko kyseessä muista EU-maista ja länsimaista poikkeava vaatimus.

Yleistä

Rajapinta-asioita eri lainsäädäntöjen välillä tulee selkeyttää tekemällä lakiin asianmukaisia rajauksia ja määrittelyjä. Tällainen voisi olla esimerkiksi, että terveydensuojelulakia sovelletaan työpaikkojen olosuhteisiin vain siltä osin, kun työturvallisuuslaki ei siihen sovellu. Olisi toivottavaa, että yksityisyrityksiin sovellettaisiin työolosuhteiden osalta työturvallisuuslakia.

Tarkennusta vaatii myös esimerkiksi terveydensuojelulain suhde metsästyslakiin (rauhottamattomat eläimet) ja luonnonsuojelulakiin (rauhoitettut eläimet) silloin, kun velvoitetaan terveydensuojelulain 31 §:n nojalla vahinkoeläinten hävittämiseen.

Yleisesti valvonnan ja toimijoiden yhdenmukaisen kohtelun sekä viranhaltijoiden tarkoituksenmukaisen työajan käytön kannalta on tärkeää, että kaikki lainsäädännön velvoitteet ovat mahdollisimman selkeästi rajattuja ja määriteltyjä. Osa rajauksista ja määrittelyistä voidaan sisällyttää lakitekstiin, osa lain perusteluihin tai asetuksiin, loput keskusviraston ohjeisiin. Pääasia on, että jokaisen lakiin kirjattavan velvoitteen kohdalla kiinnitetään riittävästi huomiota selkeisiin rajauksiin ja määrittelyihin.

Eri lainsäädännöissä käytettävien samaa tarkoittavien asioiden termit olisi pyrittävä yhtenäistämään.

Viranomaistahojen yhteistyön sujuvoittamisessa on varmistettava, että eri viranomaisilla on riittävät oikeudet saada ja luovuttaa tietoja toisilleen huomioiden myös tietojärjestelmät.

Terveydensuojeluviranomaisen työtaakkaa ei ole tule uuden lainsäädännön kirjauksilla kasvattaa. Terveydensuojeluviranomaisen resurssit tulee lainsäädännöllä ja ohjeistuksella kohdentaa terveydensuojelun näkökulmasta tärkeimpiin kohteisiin. Näitä ovat esimerkiksi ilmoitusvelvollisuuden piirissä olevat toiminnot ja asumisterveyden osalta yksityisten asuntojen olosuhteet eivätkä esimerkiksi asuntoautojen tai vastaavien tilojen olosuhteet tai asuntokauppariita-asiat.

Yhtenäisen valvonnan mahdollistaminen onnistuu myös ympäristöterveyden käytössä olevan tietojärjestelmän (Vati) systemaattisella ja kokonaisvaltaisella kehittämisellä huomioiden kentän tarpeesta. Tietojärjestelmän tulee toimia luotettavasti ja raporteista saatavien tietojen tulee täsmätä.

Luku 1 - Yleiset säännökset

Toimijoiden selvilläolovelvollisuuden kirjaaminen lakiin on kannatettavaa. Omavalvontavelvoitetta ja omavalvontasuunnitelman sisältöä tulee tarkentaa myöhemmin ohjeistuksella mm. sen osalta mitä toimijoita velvollisuus koskee.

Luku 2 - Viranomaiset ja niiden tehtävät

Arviointimuistiossa esitetään kunnan terveydensuojeluviranomaiselle uutta velvollisuutta huolehtia siitä, että häiriötilanteiden hoitamiseksi terveydensuojeluviranomainen on tavoitettavissa myös virka-ajan ulkopuolella.

Esitys on tältä osin riittämättömällä tavalla valmisteltu ja perusteltu. Verrokkimaiden tilannetta ei ole selvitetty, vaikka olennaista olisi tietää, onko vastaavia päivystysjärjestelmiä käytössä muissa maissa ja minkälaisia kokemuksia niistä on saatu. Päivystystä ei ole myöskään perusteltu tutkimustiedolla tai selvityksillä, jotka osoittaisivat sillä pystyttävän ennaltaehkäisemään esimerkiksi talousvedestä aiheutuvia sairastumisia tai saatavan muuta oleellista hyötyä.

Nykyisessä tilanteessa, jossa mm. kansalaisten tarvitsemista peruspalveluista leikataan rajusti, ei ole tarkoituksenmukaista säätää uusista velvoitteista, elleivät ne ole välttämättömiä ja erittäin hyvin perusteltuja.

Arviointimuistiossa esitetyt päivystyksen kunnille aiheutuvat kustannukset ovat näkemyksemme mukaan arvioitu alemmaksi kuin ne tosiasiallisesti tulisivat olemaan. Yksi päivystävä viranhaltija ei yksinään kykene järjestämään häiriötilanteessa esimerkiksi näytteiden ottoa sekä tiedottamista ja vesilaitoksen tai muun toimijan ohjausta. Toimiva päivystys vaatii tämän vuoksi varsinaisen päivystäjän lisäksi vähintään yhden takapäivystäjän riippuen päivystysalueen laajuudesta. Tämä lisää päivystyksen kustannuksia.

Muistiossa esitetään myös vahvistettavaksi toiminnanharjoittajien ja muiden toimijoiden selvilläolo- ja huolehtimisvelvollisuutta omaan toimintaansa liittyvien terveysriskien osalta. Päivystysjärjestelmän luominen ei tue tätä ajattelua, vaan se ohjaa toimijoita tukeutumaan entistä enemmän viranomaiseen häiriötilanteiden sattuessa. Päivystyksen sijaan olisi tärkeää tukea ja ohjata toimijoita kehittämään omaa varautumistaan ja osaamistaan. Vesilaitosten osalta tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi keittokehotuksen antovalmiuden, kloorausvalmiuden, resurssien lisäämisen sekä tekstiviestijärjestelmien tai muiden tiedotuskanavien kehittämistä.

Mikäli tehtävien selvitysten ja kustannuslaskelmien jälkeenkin päivystys päädytään sisällyttämään lakiin, tulee sen sisältämät velvoitteet ja vastuut määritellä riittävän selkeästi.

Arviointimuistiossa ehdotetaan lakiin lisättäväksi kunnan terveydensuojeluviranomaiselle velvollisuus huolehtia siitä, että sillä on käytettävissä laboratoriopalvelut häiriötilanteissa. Muistiossa myös todetaan, että laboratoriopalveluiden saatavuus vaihtelee alueittain, ja kaupallisten laboratorioiden hyödyntämisessä häiriötilanteissa on haasteita. Mikäli tämä velvollisuus kirjataan lakiin, tulee huolehtia siitä, että velvoite on käytännössä mahdollista toteuttaa kohtuullisin kustannuksin myös niillä alueilla, joilla laboratoriopalvelujen saatavuutta ei ole. Velvoitteeseen kuuluvien analyysien valikoima on myös syytä rajata tavanomaisiin tutkimuksiin. Harvinaisten, esimerkiksi säteilytilanteessa tarvittavien analyysien saatavuuden varmistaminen kuuluu kansalliselle tasolle eikä sitä tule säilyttää kuntien tehtäväksi.

Riskiperusteisen valvonnan toteuttaminen vaati valtakunnantasolla yhtenäisiä linjauksia kohteiden riskiarviointeihin ja selkeitä ohjeita. LVV:n rooli kuntien ohjauksessa ja neuvonnassa korostuu entistä enemmän. LVV:llä pitäisi olla myös oikeus antaa kunnille kehotuksia/määräyksiä tai pyytää selvityksiä, jos havaitaan ettei valvontaan ole esim. riittävästi käytettävissä resursseja. LVV:lla tulee ottaa roolia myös terveydensuojelun vaikuttavuuden ja näkyvyyden esille tuomisessa.

Luku 4 - Ilmoituksenvarainen toiminta

Riskiperusteinen jaottelutapa (vähäriskiset kohteet, kohtalaisen riskin kohteet ja suuren riskin kohteet) on kannatettava.

Arviointimuistiossa esitetyssä riskiperusteisessa jaottelussa on kuitenkin puutteita kohdetyyppien ehdotettujen riskiluokkien osalta. Eri toimintojen riskiluokittelua tulisi tarkentaa yhteistyössä paikallistason valvontayksiköiden kanssa, jotta luokittelu vastaisi kaikilta osin kohdetyyppien todellista riskitasoa. Riskiluokittelun osalta tarvitaan valvontayksiköille lisäksi yhteistyössä laadittu selkeä ohjeistus. Ohje takaa valvonnan tasapuolisuuden riippumatta siitä, minkä valvontayksikön alueella toimintaa harjoitetaan.

Kohtalaisen riskin kohteille tulisi määritellä vähintään 1. tarkastus, jonka jälkeen valvontayksikkö voisi määritellä säännöllisen valvontatiheyden annettujen ohjeiden mukaan.

Riskiperusteinen jako ei voi pelkästään perustua kävijä/asiakasmääriin vaan kokonaisuuden arviointiin.

On ehdotettu, että kohtalaisen riskin kohteisiin säännöllistä valvontaa tehtäisiin viranomaisen harkinnan tai terveyshaittaepäilyjen perusteella. Lain perusteluihin tarvitaan linjaus, milloin valvonnantarve katsotaan ylittyvän, jos valvontaa tehdään viranomaisen harkinnan mukaan.

Arviointimuistiossa ei ole otettu kantaa siihen, voiko esim. suuren riskin kohteiden tarkastustiheyttä nostaa tai vähentää havaittujen epäkohtien ja riskinarvioinnin perusteella. Riskiperusteisessa ajattelutavassa tämä tulee mahdollistaa.

Majoitustilojen osalta tulee määritellä kesähostellien, asuntoloiden ja vastaavien kohteiden riskiluokat. Airbnb-kohteet sekä huoneistovuokrausyritysten kohteet tulee jättää vähäisen riskin kohteisiin.

Arviointimuistiossa ei ole määritelty tulkintoja esim. yleiselle saunalle tai talviuintipaikalle. Tulkintoja tulee täsmentää ja selkeyttää.

Uima-altaiden suuren riskin kohteiden osalta on ehdotettu käytettäväksi sanaa merkittävä. Sanan tulkintaa tulisi avata lain perusteluissa tai asetustekstissä. Merkittävä-sana voidaan ilman linjauksia tulkita eri tavalla eri yksiköissä.

Lainsäädännössä tulee olla velvoite allas- ja oheistilojen osalta ottaa pintapuhtausnäytteitä. Pseudomonas aeruginosan osalta velvoitteen tarpeellisuus arvioitaisiin riskinarvion perusteella. Pintapuhtausnäytteille tulee määritellä myös raja-arvot.

Arviointimuistiossa on oppilaitosten osalta ehdotettu suurten riskin kohteina nuorille tarkoitetut koulut ja oppilaitokset sekä kohtalaisen riskin kohteina aikuisille tarkoitetut oppilaitokset. Tarkennuksia tarvitaan siihen, mitä nuorten ja aikuisten oppilaitoksilla tarkoitetaan. Osassa oppilaitoksissa on sekä nuoria että aikuisia samoissa tiloissa tai rakennusten eri osissa. Pakollisen oppivelvollisuuden osalta on määritelty ikäraja sekä oikeus jatkaa opintoja tiettyyn ikään saakka.

Arviointimuistiossa on vähäisen riskin kohteina mainittu mm. yksityisissä kodeissa tapahtuva perhepäivähoito. Lasten perhepäivähoito ei ole kuulunut aikaisemminkaan terveydensuojeluvalvonnan piiriin. Jos tällä tarkoitetaan ryhmäperhepäivähoitoa, olisi hyvä, että se kuuluisi kohtalaisen riskin kohteisiin.

Arviointimuistiossa on nostettu esiin, että ilmoitusvelvollisuus tulee olla kustakin tilasta vain kerran. Tämä on hyvä muutos. Samoin perusmaksuvelvollisuus koskien jokaista perusmaksuvelvollista toimintaa riippumatta siitä ovatko toiminnot samassa rakennuksessa vai eivät. Samalla tulee myös linjata, miten kampusten perusvuosimaksuvelvoite määräytyy.

Esiopetustilat ovat nykyisin omana valvontakohdetyyppinä. Esiopetuksen osalta tulee määritellä tai ainakin ohjeistaa valtakunnan tasolla tuleeko esiopetustilat olla omana valvontakohdetyyppinä, jos tilat sijaitsevat päiväkodin/koulun yhteydessä.

Arviointimuistiossa on mainittu lasten ja nuorten kokoontumispaikkojen yhteydessä, että harrastustilojen valvonnassa olisi huomioitava tilojen monikäyttöisyys. Harrastustilat tulee määritellä tarkemmin sekä tarkentaa ohjeistuksella, miten valvonnassa tulisi huomioida tilojen monikäyttöisyys.

Arviointimuistiossa jatkuvaa hoitoa antavien sosiaalihuollon toimintayksiköiden osalta on mainittu, että käytettävissä olisi saavutettava kanava, johon mahdolliset haitta- ja riskitekijät voisi ilmoittaa asukkaiden, omaisten tai henkilökunnan toimesta. Jos kanava toteutettaisiin, tulee määritellä minkä tyyppisiä ilmoituksia kanavalla saa ilmoittaa.

Valvonnan yhteistyön ja tiedon kulun kehittäminen LVV:n palveluasumista tahojen kanssa tulee tehdä valtakunnan tasolla.

Arviointimuistiossa on kohtalaisen riskin kohteena mainittu lasten päivätoimintaan tarkoitettu toiminta. Termi tarvitsee tarkennusta. Aikaisemmin terveydensuojelun valvontakohteina on ollut mm. kehitysvammaisten päivätoiminnan kohteet. Perhekotien osalta riskiluokka tulee myös määritellä kuten yhteisöllisen palveluasumisen. Uudistetussa lainsäädännössä tulisi käyttää samoja termejä mitä sosiaalihuoltolain puolella sekä avata auki mitä ko. termillä tarkoitetaan.

Suuren riskin toiminnoksi esitetty ihoa rikkova toiminta tulee määritellä selkeästi, jotta kauneushoitoloille ja muille kauneudenhoitoalan toimijoille on selvää, mitä ihoa rikkovat hoidot ovat. Esimerkiksi ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle rajatuissa parturi-kampaamoissa voidaan tehdä hiuspohjan mikroneulausta, joka on ihoa rikkovaa.

Kohtalaisen riskin toiminnoksi on esitetty kauneushoitolat, joissa annetaan muita kuin ihoa rikkovia hoitoja. Kauneushoitoloissa palveluvalikoima vaihtelee paljon, jolloin Lupa- ja valvontaviraston selkeä ohjaus säännöllisen valvontatarpeen määrittelyssä korostuu. Esimerkiksi kauneushoitolat, jotka tarjoavat jalkahoitoja, tulisi nostaa suuren riskiluokan toiminnaksi tai vähintäänkin selkeä ohjaus valvontayksiköille, että jalkahoitoa tarjoavia kauneushoitoloita valvotaan säännöllisesti. Jalkahoidoissa korostuu infektioriskin torjuminen yhtä lailla kuin ihoa rikkovissa hoidoissa, sillä asiakaskunnassa voi olla mm. jalkasilsan oireettomia kantajia.

Vähäisen riskiluokat toiminnoksi esitetyt kynsihoitolat tulisi näkemyksemme mukaan olla kohtalaisen riskin luokassa.

Arviointimuistiossa on esitetty harkittavaksi, että pitäisikö terveydenhoitoalan toimijat rajata ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle, vaikka he harjoittaisivat sivutoimisesti kauneudenhoitoa. Ilmoitusvelvollisuus tulisi määritellä mahdollisimman yksinkertaiseksi, ja tämän tyyppiset poikkeavuudet ei ole toivottavia. Lisäksi terveydenhoitoalan toimijoiden tekemät kauneushoito palvelut tulisi säilyttää ympäristöterveyden valvonnassa, jos terveydenhoitoalan valvonnan toimivaltuudet eivät ulotu terveydensuojelulain määrittelemiin toimintoihin.

Luku 5 - Talousvesi ja lämmin käyttövesi

Arviointimuistiossa esitetyt muutosehdotukset ovat pääosin hyviä ja kannatettavia.

Osaa arviointimuistiossa esitettyjä pienten laitosten sääntelyn kevennykseen ehdotettuja muutoksia toteutetaan jo nyt käytännössä Valviran ohjeistusten mukaisesti. Lainsäädäntöön ei ole tarvetta näkemyksemme mukaan kirjata ostavan ja myyvän vesilaitoksen yhteistyövelvoitetta, koska yhteistyötä tehdään jo ilman lainsäädäntöön kirjauksia. Mikäli kirjaus tehdään, tulee huomioida, etteivät laitosten salassa pidettävät aineistot leviävät laajemmalle kuin on tarkoitettu.

Ison talousvesiasetuksen (1352/2015) soveltamisrajana oleva 10 m³/vrk tai vettä toimitetaan vähintään 50 henkilölle tulee selvittää. Arviointimuistiossa esitetyn muutosehdotuksen vaihtoehtona voisi harkita henkilömäärän muuttamista liittymiä kohden ja säilyttää 10m³/vrk nykyisellään, sillä erityisesti henkilömäärän arviointi on hankalaa.

Arviointimuistiossa on ehdotettu kahden eri valvontayksikön alueella talousvettä toimittaville laitoksille valvontayksiköille yhteistyövelvoitetta tai sitä, että toinen valvontayksikkö voisi valvoa laitosta kokonaisuudessaan. Kannatamme enemmän yhteistyövelvoitteen säätämistä, koska esimerkiksi toisen valvontayksikön alueella tapahtuvassa talousveden häiriötilanteessa, häiriötilanteen hoitaminen voi hankaloitua, koska yhteystietoja/tiedotuskanavia tai paikallistuntemusta ei toisella yksiköllä ole tiedossa.

Ensisijaisten tilojen kiinteistöjen vesijärjestelmien riskinarvioinnin tekijälle ei kannateta lainsäädäntöön koulutus/pätevyysvaatimuksia. Säädettyjen koulutus/pätevyysvaatimusten sijaan olisi olennaista, että vesijärjestelmien riskinarvion tekee/osallistuu henkilö, joka tuntee ko. kiinteistön vesijärjestelmän. Tämänhetkisen vesijärjestelmän riskinarvioinnin kysymyksistä vain osaan tarvitsee erityistuntemusta, suurimpaan osaan pystyy vastaamaan kiinteistöinhoitaja/toimija/kiinteistöstä muuten perillä oleva. Mikäli ensisijaisille tiloille säädetään varautumisvelvollisuus, tulee lainsäädännössä olla selkeästi kirjattu, millaisiin häiriötilanteisiin varaudutaan.

Näytteenottajan pätevyyden varmistaminen on otettu huomioon riittävällä tasolla jo nyt voimassa olevassa talousvesiasetuksessa (1352/2015), eikä sitä ole tarpeen muuttaa.

Käyttöveden lämpötilavaateet tulisi olla yhdenmukaiset ympäristöministeriön asetuksen rakennusten vesi- ja viemärlaitteistojen kanssa, eli uusille rakennuksille 55 °C, ja ennen vuotta 2007 rakennetuilla 50 °C. Voimassa olevassa talousvesiasetuksessa (1352/2015) ensisijaisissa tiloissa lämpötila on saavutettava lämmin vesilaitteistosta otettavasta vedestä 20 sekunnin kuluessa. Aikarajaa tulisi tarkastella uudelleen, sillä 20 sekuntia on käytännössä melko lyhyt aika.

Jatkovalmistelussa olisi hyvä huomioida myös esimerkiksi kansallispuistojen kaivot ja luonnonlähteet, joista osaa ylläpidetään kuntien toimesta. Näiden kohteiden osalta velvoitteet, vaatimukset ja valvontavastuut ovat nykyisin epäselvät.

Luku 6 - Jätteet ja jätevedet

-

Luku 7 - Asunnon ja muun oleskelutilan sekä yleisten alueiden terveydelliset vaatimukset

Arviointimuistiossa esitetään harkittavaksi haittaeläinten, kuten lutikoiden ja rottien, torjunnan osalta, että torjuntatoimenpiteistä voisi vastata kunta ja se perisi myöhemmin torjunnan kustannukset haitan aiheuttajalta, jos sellainen pystytään osoittamaan.

Esitetyn kaltainen kirjaus aiheuttaisi valtavat ja ennakoimattomat lisäkustannukset kunnille, eikä ole näkemyksemme mukaan hyväksyttävä. Terveysturvaviranomaisen työaikaa kului kuntaryöntäjän toiveesta nykyistä enemmän aiheuttajien todentamiseen, jotta edes osa hallitsemattomista kuluista saataisiin jyvitettyä niiden aiheuttajille. Kuntien terveysturvaviranomaisen resurssit huomioiden heikentää tällainen työajan käyttö ydintehtävien hoitamista.

Haitan aiheuttaja on tavallisesti vaikea aukottomasti osoittaa. Ei ole syytä muuttaa nykyistä käytäntöä, jossa kiinteistön tai maa-alueen omistaja taikka haltija vastaa torjunnasta tilanteissa, joissa haitan aiheuttaja ei ole osoitettavissa.

Uimakauden alkamis- ja päättymisajankohta on esitetty joko toimijan tai kunnan terveysturvaviranomaisen tehtäväksi valvontayksikkö/kuntakohtaisena. Jos uimakauden alkamis- ja päättymisajankohta ei ole lainsäädäntöön sidottu, tulisi määrittely antaa kunnan terveysturvaviranomaisen tehtäväksi. Määrittely tulisi voida tehdä tarpeen mukaan kunta- tai valvontayksikkökohtaisesti.

Arviointimuistiossa on ehdotettu pienten uimarantojen valvonnan keventämistä. Tämä osalta tulee selvittää, tarkoitetaanko tällä uimaveden laadun seurantaa vaiko rannalle tehtäviä tarkastuksia vai molempia.

Arviointimuistiossa ehdotetaan, että säädöksiin voisi lisätä terveyshaittoja ennaltaehkäiseviä säännöksiä esimerkiksi varustelusta suihkulla ja käsienpesumahdollisuuksilla sekä WC-hygienian

lisäämisestä. Tämän osalta tulee huomioida, että suihkuja tai erillistä käsienpesumahdollisuutta ei sisämaan uimarannoilla juurikaan tällä hetkellä ole. Järvivedet ovat yleisesti kuitenkin hyvälaatuisia ja näkemyksemme mukaan näillä rannoilla vaatimusten lisääminen ei ole tarpeen terveydensuojelun näkökulmasta. Vaatimukset toteutuessaan tulisivat lisäämään kuntien kustannuksia uimarantojen ylläpidon osalta. Tämä johtaisi todennäköisesti ylläpidettyjen rantojen lukumäärälliseen vähenemiseen.

Talviuintipaikkojen osalta tulee linjata, koskevatko velvoitteet kaikkia talviuintipaikkoja vai vain yleisiä talviuintipaikkoja. Samalla on hyvä tarkentaa yleisen talviuintipaikan määritelmä.

Arviointimuistiossa on mainittu, että muut kuin uimavesidirektiivissä mainitut terveydelle haitalliset muuttujat tulisi ottaa nykyistä paremmin huomioon. Tämä edellyttää näiden muuttujien tarkempaa määrittelyä.

Terveydensuojelulain 27 §:n perusteluissa tulee todeta, että pykälän tarkoittamana hajuna ei pidettäisi esimerkiksi huumeiden hajua. Huumeiden käyttö on kriminalisoitu huumausainelain (373/2008) 5 §:ssä. Rikostorjunnasta vastaavat poliisi sekä tulli- ja rajavartiolaitoksen viranomaiset toimivaltaisina viranomaisina. Näin ollen terveydensuojeluviranomaisen ei ole tarve puuttua huumeita koskeviin hajuvalituksiin. Terveydensuojeluviranomaisen puuttuminen huumeiden hajuvalituksiin voi pahimmillaan haitata toimivaltaisten viranomaisten, kuten poliisin taktista ja teknistä tutkintaa.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyn tilan määritelmä tulee laissa täsmentää. Täsmentämisen yhteydessä tulee tarkastella kuuluvatko esimerkiksi vapaa-ajan asunnot määritelmän piiriin. Näkemyksemme mukaan määritelmään ei tule sisällyttää ainakaan esimerkiksi asuntoautoja, asuntovaunuja tai muita vastaavia väliaikaiseen majoittumiseen soveltuvia tiloja.

Luku 9 - Hautausmaat ja hautaaminen

Ruumiin viivytyksettömään hautaamiseen tai tuhkaamiseen ehdotetaan säädettäväksi määräaika. Näkemyksemme mukaan sinällään kannatettavaa määräaika ei tulisi sisällyttää terveydensuojelulakiin. Ruumiiden pitkän säilytysajan ongelmat liittyvät enemmän säilytystilojen puutteeseen kuin niiden aiheuttamiin terveyshaittoihin asianmukaisesti säilytettyinä. Säilytysajan noudattamisen valvonnan ei tulisi olla paikallistason terveydensuojeluviranomaisen tehtävä.

Luku 10 - Tiedonhankinta, tarkastus ja valvonta

-

Luku 11 - Tutkimuslaboratoriot ja maksut

Arviointimuistiossa on ehdotettu perusvuosimaksun nostamista 180 euroon. Tässä yhteydessä tulee huomioida, että maksun suuruuden olisi hyvä olla yhdenmukainen elintarvikelain kanssa.

Luku 12 - Kiellot ja määräykset

-

Luku 13 - Pakkokeinot ja seuraamukset

Arviointimuistiossa esitetään uhkasakon sekä teettämis- ja keskeyttämisuhkan osalta, että pakkokeinojen käytön delegointi tulisi mahdollistaa viranhaltijoille päätöksenteon sujuvoittamiseksi ja viivästysten vähentämiseksi.

Näkemyksemme mukaan uhkasakkolain alaiset toimenpiteet ovat luonteeltaan sellaisia, että ne kuuluvat kunnassa monijäsenisen toimielimen eli terveydensuojeluviranomaisen, eivät yksittäisen viranhaltijan päätettäviksi. Jos on tarvetta kiireellisiin viranhaltijalle delegoituihin toimenpiteisiin, kuten toiminnan väliaikainen keskeyttäminen, tulee näistä säätää erikseen.

Luku 14 - Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

-

Luku 15 - Erinaisia säännöksiä

-

Tietojärjestelmät

-

Terveydensuojelulain hallintomenettelyjen arviointi ja kehittämistarpeet

-

Liite 1 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/5015)

Arviointimuistiossa on ehdotettu, että toimenpiderajojen soveltamista muihin tiloihin kuten kesämökkeihin ja terveydenhuollon toimitiloihin tulisi täsmentää. Lähtökohtaisesti kesämökit pitäisi rajata valvottavien kohteiden ulkopuolelle eikä olosuhteiden osalta kemiallisia, fysikaalisia tai biologisia koskevia vaatimuksia tulisi niihin edes soveltaa. Terveydenhuollon toimitilojen valvonta tulee kuulua työsuojeluviranomaiselle.

Ilmanvaihdon riittävyyden arvioinnissa ilmamäärien lisäksi on mainittu mm. ilmanjako ja siirtoreitit. Rakennuslupavaiheessa nämä asiat huomioidaan LVI-suunnitelmien yhteydessä. Ilmanvaihdon riittävyyden arvioinnissa tulee ottaa huomioon tiloissa tapahtuva toiminta sekä tilojen henkilömäärä. Mahdollisuus henkilömäärän rajoittamiseen tilakohtaisesti ilmanvaihdon riittämättömyyden seurauksena tulisi mahdollistaa nykyistä paremmin etenkin päiväkotien osalta.

Arviointimuistiossa on nostettu esiin, että esimerkiksi päiväkodin toiminnasta aiheutuvaa melua tulisi pyrkiä vähentämään yhteistyössä toiminnanharjoittajan kanssa. Jos asia kirjataan lainsäädäntöön, tulee mahdollisia käytettävissä olevia vähentämiskeinoja tarkentaa. Toiminnalliseen meluun on haastava puuttua, sillä sen kokeminen on subjektiivista ja keinot sen vähentämiseksi ovat vaikuttavuudeltaan suhteellisen vähäisiä. Suurehkon henkilömäärän liikkua tai toimiessa tilassa aiheutuu aina ääntä.

Terveysuojelulainsäädäntöön ei tule lisätä rakennuksille ääneneristysvaatimuksia ääneneristyslukuina. Kukin tapaus on yksilöllinen ja niitä ei ole tarkoituksenmukaista ratkaista kategorisesti asettamalla tiettyä ääneneristystasoa tavoitteeksi ja kiinteistön omistajan velvoitteeksi. Kunkin aikakauden rakennuksiin sovelletaan sen rakentamisajankohdan määräyksiä. Rakentamismääräykset ovat olleet voimassa jo vuodesta 1975. Teknisinä mittalukuina ääneneristystä koskevia suosituksia on esitetty vuodesta 1955 saakka. Esitettävät vaatimukset koskettanevat ensi sijassa vanhoja puutaloja ja puutaloalueita. Muutokset aiheuttavat kohtuuttomia kustannuksia, jos lähtökohtaisesti esim. koettuun haittaan vetoamalla veloitetaan tietynikäinen puutalokanta muuttamaan ääneneritykseltään olennaisesti olemassa olevaa paremmaksi. Nämä ovat usein esimerkiksi suojelukaavan alaisia. Tämä rajoittaa niissä tehtäviä rakenteellisia muutoksia.

Lain tausta-aineistoon kannattaa sisällyttää aiempaa kirjausta vastaava teksti (HE 42/1994): Säännöstä ei ole tarkoitettu sovellettavaksi tapauksiin, joissa yksilöityä terveyshaitan aiheuttajaa ei ole osoitettavissa, kuten liikennemelun ja ulkoilman saastumisen ollessa kyseessä. Näissä tapauksissa terveydensuojeluviranomainen voi tehdä aloitteita muille toimivaltaisille viranomaisille toimenpiteiksi, joilla voidaan vähentää terveyshaitan mahdollisuutta asunnoissa ja oleskelutiloissa. Väylien ylläpitäjä ja kaupunkisuunnittelu voivat keinoillaan osaltaan vaikuttaa ääniolosuhteisiin alueella.

Teknisen laitteen käsitettä on tarkoitus laajentaa ulottamalla sen kattavuus koskemaan myös sen kaltaisia äänilähteitä, kuten kauppojen rullakot, kuntosalien kolinat, jäteastiat, portit ja muut vastaavat melulähteet. Nämä ovat toiminnallisia äänilähteitä, eivät varsinaisesti teknisiä. Kauppojen rullakoihin, jäteastioiden kolinoihin ja muihin vastaaviin voidaan vaikuttaa jossain määrin toiminnallisella ohjauksella. Jätteet joudutaan ja ne tulee kerätä joka tapauksessa. Portit voidaan sulkea äänettömämmin ja rakenteet varustaan kohtuullisin kustannuksen vaimentavilla rakenteilla.

Taloudelliset vaikutukset

Varallaolon osalta taloudelliset vaikutukset kunnille tulevat näkemyksemme mukaan olemaan suuremmat kuin muistiossa on arvioitu.

Haittaeläintorjunnan kustannuksia kunnille ei ole huomioitu, jos vastuun siirto toteutuisi ehdotuksen mukaisesti.

Ympäristövaikutukset

-

Muut ihmisiin kohdistuvat yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Yksjärvi Hanna
Jyväskylän seudun ympäristöterveys